

VÄRJÄTÄÄN YHDESSÄ -PURKKIVÄRJÄYS

#varjataanyhdessa

OSA 3

Purkkivärjäys avokadon kuorilla

Purkkivärjäys on helppo kotona pienillä varusteilla toteutettava kylmävärjästekniikka. Purkkivärjäyksessä käytetään vesiliukoisia väriaineita, jotka kiinnittyvät lankaan kiinnitysaineen, alunan, avulla. Avokado kuitenkin sisältää tanniinia, joka on luonnonpurete, lue lisää sivulta 2. Perinteisten kasvivärien lisäksi purkkivärjykseen sopivat mitä mainioimmin erilaiset biojätteet. On kierrätystä parhaimmillaan ottaa värit irti jätteistä ennen kompostointia.

Purkkivärjäyksen tulos on joka kerta erilainen, sillä värjäystulokseen vaikuttaa esimerkiksi se, miten langat ja väriaineet asettelee purkkiin. Ensin väriä saavat ne langan kohdat, jotka ovat suorassa kosketuksessa väriaineen kanssa.

Ajan myötä luonnonvärin luovuttamat väriaineet leviävät veden avulla ympäri purkkia ja väriä alkaa tarttua kaikkiin lankoihin. Käyttäessäsi useita eri väriaineita, kuten puna- ja keltasipulin kuoria, väriaineet sekoittuvat vedessä, ja muodostavat uusia sävyjä. Läpinäkyvän lasipurkin läpi voit tarkkailla värjäysprosessin edistymistä koko värjäysajan.

Värin sävyyn vaikuttavat monet seikat, kuten langan koostumus, huoneen lämpötila, väriaineiden määrä ja värjäysaika. Jokainen purkkivärjäystulos on yllätys. Tekniikkaan kannattaa suhtautua uteliaisuudella ja jopa pienellä jännityksellä -mitä ihania värejä purkkisi tällä kertaa sinulle antaakaan?

Avokado on värjärille mielenkiintoinen värin lähde, sillä sen antama sävy on erilainen avokadolajikkeesta riippuen. Joistain avokadoista saa punertavampaa sävyä kuin toisista. Avokadosta saatavat värit vaihtelevat persikan sävystä ruskean kautta vanhaan roosaan. Värjättävä lanka vaikuttaa myös tulokseen. Osa langoista pitää avokadon väriaineista, ja ne imevät väriä hanakasti itseensä, toiset langat sävyttyvät hempeämmiksi sävyiksi. Värin sävyyn vaikuttavat myös väriliemen pH, värjäyslämpötila ja aika. Avokadopurkin tulos on joka kerta silkkä yllätys.

Tämä on neliosaisen Värjätään yhdessä -purkkivärjäyksen kolmas osa, löydät ohjeet myös www.taito.fi

Tarvikkeet

- 1,5–2 litran kannellinen lasipurkki
- noin 50 grammaa kuivattuja avokadon kuoria (käytösuhde 1:1) ja lisäksi halutessasi pieniksi pilkottuna avokadoista jääneet siemenet. Pese hedelmäliha pois kuoren sisältä ennen kuivatusta.
- 50 grammaa villalankaa tai villasekoitelankaa (esim. 75 % villaa ja 25 % polyamidia)
- lämpöä kestävä kannu/purkki tms. kuuman veden ja alunan sekoittamiseen
- ruokalusikka
- n. 0,5 m kalalankaa tai muuta puuvillalankaa sekä sakset

1. Kerää väriaineet värjäystä varten valmiiksi ja säilytä kuivassa. Avokadipurkkivärjäykseen tarvitset noin 50 grammaa kuivattuja avokadon kuoria. Avokadopurkkiin sopivat eri avokadolajikkeiden kuoret. Kaavi ja pese avokadon kuorista hedelmäliha pois. Kuivata kuoret värjäystä varten. Murskaa kuoret pienemmiksi ennen värjäystä, jotta väri irtoaa helpommin.

2. Vyyhditä kerällä oleva lanka värjäystä varten 50 gramman vyyhdiksi. Vyyhdin voit tehdä esimerkiksi vyyhdin- tai viipsinpuiden avulla. Hyviä kotikonsteja vyyhditykseen ovat myös esim. pahvilaatikon ympäri vyyhdittäminen tai tuolin nojan avulla vyyhdittäminen. Tee vyyhdistä mahdollisimman pitkä, jotta saat rakennettua useita värikerroksia purkkiin. Solmi vyyhditetyn langan

päät yhteen.

3. Kun vyyhti on valmis, leikkaa kalalangasta tai muusta värittömästä puuvillalangasta neljä pasmalankaa. Sido vyyhti neljästä kohtaa pasmalangalla kiinni. Pasmalangon tarkoitus on pitää vyyhti ns. nipussa eli langat eivät sotkeennu purkissa ja vyyhtisi ei mene sekaisin. Pasmalanka saa olla hieman löysällä, jotta kiristävä lanka ei estä värjäytymistä.

4. Ota puhtaaksi pesty lasipurkki esille väripurkin rakentamista varten. Kostuta vyyhti kädenlämpöisessä

vedessä. Puristele valuvat vedet pois.

Avokado on tanniinipitoinen (parkkihappo). Avokadossa luontaisesti olevat tanniinit riittävät kiinnittämään väriaineen ajan kuluessa. Alunan käytöstä ei ole haittaa, jos sitä sinne laittaa. Kahden kiinnitysaineen yhdistelmä on aina vahvempi kuin yhden. **Tässä ohjeessa kokeilemme nyt kuitenkin sellaista purkkia, missä alunaa ei ole pakko käyttää. Jotta avokadon oma tanniinisuus toimii kiinnittimenä, purkki pitää olla pelkästään avokadosta, sekoitukset kannattaa siis nyt unohtaa!** Ja aikaa tarvitaan, avokadipurkin kannattaa antaa värjäytyä neljä viikkoa.

Tällaista luontaista puretusta voi käyttää vain silloin, kun värjää purkissaan vain 100 % sillä ainesosalla, mikä sisältää tanniinia. Silloin voi olla varma, että luonnonpurete riittää kiinnittämään värin.

5. Rakenna väripurkki kerroksittain. Asettele väriainetta lasipurkin pohjalle niin, että pohja peittyy. Laske osa langoista kosteana väriaineiden päälle. Jätä loput roikkumaan reunalle. Ripottele toinen kerros väriainetta kosteiden lankojen päälle. Taita langat väriaineiden päälle.

6. Jatka väripurkin rakentamista kerros kerrokselta vuorotellen eri väriaineilla ja langoilla, kunnes purkki on täynnä.

7. Aloita purkin täyttäminen vedellä. Kaada kuumaa vettä (noin 60 asteista) purkki melkein täyteen. Mikäli ei ole mahdollista mitailla veden lämpötilaa, voit ottaa hanasta niin kuumaa vettä kuin sieltä tulee. Täytä purkki vedellä lähes yläreunaan asti.

8. Sulje kansi ilmatiiviisti. Vanhoihin purkkeihin voi leikata tiivisteeksi palan voipaperia.

9. Aseta purkki sopivaan paikkaan värjäytymään. Kesällä auringon valosta tuleva lämpö edesauttaa värjäytymisprosessia. Talvella purkki voi värjäytyä kylmässä. Lämpöinen paikka, kuten patterin vierusta tai pannuhuone, vauhdittaa prosessia. **Purkin alle kannattaa laittaa varmuuden vuoksi paperia tai joku alusta.**

Ota kuvia purkkisi kehityksen eri vaiheista. Kuvista näet, miten värit alkavat ajan kanssa liueta ja tarttua lankaan. Kuvien avulla muistat myös mikä väriaine oli missäkin kohdassa ja tiedät mistä lankasi värit saivat alkunsa. Purkkia voi varovaisesti käänellä ja tutkia eri kulmilta.

Anna purkkisi värjäytyä 4 viikkoa. Värin kiinnittymiseen vaikuttavat mm. huoneen lämpötila, langan laatu, väriaineen rakenne ja aika.

10. Värjäytymisen jälkeen avaa purkin kansi varovasti. Siivilöi väriaineet pois ja laita ne biojätteeseen. Jäljelle jääneen väriliemen voit kaataa viemäriin. Huuhtelee vyyhti huolellisesti kädenlämpöisellä vedellä. Kuivata lankavyyyhti.

11. Pesä värjäyskäytössä olleet tarvikkeet huolellisesti astianpesuaineella. Suositeltavaa on, että värjäyskäytössä olevia tarvikkeita käytetään vain värjäyskäyttöön.

Jaa kuvia värjäyksestäsi Facebook-ryhmään Värjätään yhdessä tai Instagramiin #varjataanyhdessä #onnielääkäsityössä

Värjäys luonnonväreillä on vuoden 2022 käsityötekniikka. Lisää värjäysohjeita ja purkkivärjäyksen seuraavat ohjeet www.taito.fi

taito
TAITOJÄRJESTÖ

Ohjeen kaupallinen hyödyntäminen ei ole sallittu.
© Anna Karoliina Tetri ja Taitoliitto

Onni elää käsityössä.